

Asia: VN/6450/2019

## **Esitys alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta**

### **I Keskeiset ehdotukset**

- Kommentteja ja näkemyksiä lakiuudistuksen keskeisistä ehdotuksista**

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee tärkeänä, että aluekehityksen prosessit ovat selkeät, vaikuttavat ja läpinäkyvät sekä vahvistavat aluekehittämisyhteistyön aluelähtöisyyttä.

Maakunnan liitolla on itsenäinen tehtävä aluekehitysviranomaisena, mikä tulee käydä ilmi nykyisin mukaisesti toimeenpanolain tarkoituksessa, alueiden kehittämisen vastuiden määrittelyssä kuin maakunnan liiton tehtävissäkin.

Uutena aluekehittämisen toimintamallina ehdotettu valtion ja maakuntien välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen aluekehittämiskeskustelu-menettelyn kautta on tarpeellinen uudistus, jota maakuntien liitot ovat yhteistuumin ehdottaneet. Aluekehittämiskeskustelujen tavoitteellisuutta tulisi lisätä ja keskusteluihin liittyvää systemaattista prosessia kehittää valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman vaikuttavan toimeenpanon edistämiseksi.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman poistuminen lakisääteisenä asiakirjana on sinällään kannatettavaa suunnittelujärjestelmän keventämistä. Topsisille on kuitenkin muodostanut merkittävä asema paitsi rahoituksen ohjausasiakirjana niin myös informatiivisena maakuntaohjelman toteutumisen seurausvälineenä. Useat maakuntaliitot laativat tästä syystä itsenäisesti topsun myös jatkossa. Toimeenpanolakiin tulee kuitenkin sisältyä kirjaus siitä, että maakunnan liitot vastaavat nykyiseen tapaan alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta. Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen kumppanuuselimenä maakunnan yhteistyöryhmän tulee hyväksyä rahoitussuunnitelmat.

Nykyisessä laissa säädetään maakuntien liittojen vastuusta alueellisten suunnitelmien valmistelussa osana rakennerahasto-ohjelmien valmistelua. Vaikka alueellisia suunnitelmia ei sellaisenaan valmistella, maakunnan liitoilla on yhteistyössä ELY-keskusten kanssa vastuu koordinoida Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien valmistelua omalla alueellaan. Tämä tulisi kirjata toimeenpanolakiin.

Yksilöidymät kommentit ja muutosesitykset jäljempänä pykälittäin.

## II Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (Toimeenpanolaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 3 §)**

Maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena on keskeinen toimija, joka tulee mainita, kun nykyisen lain 1§:n muotoilua ”eri toimijoista” lakiluonnoksessa avataan.

1§ 2 mom tulee kirjata ”Alueiden kehittäminen on valtion, maakuntien liittojen, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa, laaja-alaista ja monitasoista ...”

- **Ovatko alueiden kehittämisen tavoitteet selkeät ja kestävät pitkällä aikavälillä? (2 §)**

Pääosin tavoitteet ovat selkeät ja aikaa kestävät.

Alueiden älykkään erikoistumisen strategia ja innovaatioihin perustuva kasvu on varsin ohuesti esillä, vaikka se on keskeinen näkökulma sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikassa että kansallisessa aluekehittämisessä.

Muutosesitykset:

2§ 2 mom 1. kohtaa tulisi täydentää ”1) vahvistetaan kasvua tukevaa elinkeino- ja innovaatorakennetta, alueiden älykästä erikoistumista ja taloudellista tasapainoa, kestävää...”

### Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

5§ Määritelmät on lakiluonnoksessa suppeampi kuin nykyisessä laissa. Erityisesti lakiluonnoksessa on poistettu aluenäkökulmaan liittyviä määritelmiä, kuten alue ja välittävä toimielin.

5§ määritelmiin esitetään seuraavat lisäykset:

- 1) alueella maakuntajakolain (1159/1997) mukaisia maakunnan alueita tai valtion aluehallintoviranomaisten toimialueita sekä valtakunnallisessa toiminnassa koko Suomen aluetta p.l. Ahvenanmaan maakunta;
- 2) maakuntien omaehtoisella kehittämisellä kehittämistyötä, joka perustuu kunkin maakunnan omiin tarpeisiin;
- 3) välittävällä toimielimellä viranomaista, joka hoitaa hallintoviranomaisen puolesta sen tehtäviä;

- **Ovatko viranomaisten vastuut ja roolit selkeästi määritelty?**

Nykyiseen lakiin verrattuna tämän lakiluonnoksen pykälien eteneminen tuo hyvin esille eri viranomaisten vastuut ja roolit.

Maakuntaohjelma on tärkein aluekehittämisen strateginen suunnitelma maakuntatasolla. Siksi sen roolia tulisi korostaa.

Muutosesitykset:

6§:ään tulee lisätä nykyistä lakia vastaava uusi 3 mom: ”Alueiden kehittämiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta kussakin maakunnassa vastaa maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena. Maakunnan liitto on kuntayhtymä, jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.”.

Vastaavasti lakiluonnoksen 6§:än uutena esitetty 3 mom tulee muuttaa muotoon: ”Kunnat vastaavat alueiden kehittämisestä omalla alueellaan. . (Kunnat hoitavat tehtävää yhteistoiminnassa kuntayhtymänä (maakunnan liitto), jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.)”

- **Saako 15 §:stä kokonaiskuvan maakuntien liittojen alueiden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä?**

Maakuntaliiton tehtävät on ensimmäistä kertaa kuvattu kokonaisuudessaan tässä pykälässä. Tämä on tämän lakiuudistuksen erinomainen saavutus.

Tosin rahoitustehtävä jää tässä yhteydessä mainitsematta, koska se on määritelty alue- ja rakennepolitiikan rahastoissa toisessa yhteydessä tässä lakiesityksessä. Maakuntaliitoillahan on myös toimivalta alueellisen kehittämistukeen, kuten Rahoituslain 10§ 1b mom. säättää. Tämä osoittaa luonnollisesti alue- ja rakennerrahastojen merkittävyyttä alueiden kehittämisessä.

Lain perusteluissa on esitetty maakuntaliitolle siirrettäväksi merkittävää uutta kustannusvastuuta välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen liittyen. Maakuntaliitot ja Suomen Kuntaliitto ovat jo asian valmisteluvaiheessa 4.12.2019 kannanotossaan todenneet, että EU-ohjelmien hallinnon rahoitusta ei voida määrätä hoidettavaksi kuntarahoituksella, vaan maakuntaliittojen välittävän viranomaisen tehtävät on rahoitettava kokonaisuudessaan teknisellä tuella ja valtion rahoituksella.

#### Muutosesitykset:

1 mom alku tulee muuttaa "(Kuntien) Aluekehittämisviranomaisena maakunnan liitto vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja siinä tehtävässä."

1 mom 3 kohtaan tulee lisätä maininta älykkään erikoistumisen strategian laadinnasta ja sen toimeenpanon edistämisestä: "edistää alueensa elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä ja osaamisen kehittämistä sekä vastaa alueen älykkään erikoistumisen strategian laadinnasta ja edistämisestä."

1 mom 4 kohtaan tulee lisätä: "Vastaa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien alueellisesta valmistelusta ja alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta, sekä hoitaa sille (alueiden kehittämisestä ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa – lain uusi nimi) laissa säädetyt tehtävät;"

1 mom 4 kohtaan liittyvästä lakiluonnoksen perustelutekstistä tulee poistaa maakunnan liiton välittävän toimielimen rooliin liitetty kustannusvastuun siirtämistä kunnille tarkoittava maininta "Maakunnan liiton on tehtävä vastaanottaessaan sitouduttava huolehtimaan hallinnonnin kustannuksista ohjelman teknisen tuen lisäksi vähintään yhtä suurella osuudella omilla toimintamenoillaan".

1 mom 6 kohtaan ehdotetaan muutettavaksi käsite ilmastonmuutoksen torjunta termillä ilmastokestävyys, koska silloin se kuvaa laaja-alaisesti sekä torjuntaa että sopeutumista " koordinoi luonnonvarojen kestävää käyttöä ja ilmastokestävyyttä nmuutoksen torjuntaa sekä laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä ja vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa"

1 mom 7 tulee palauttaa nykyisen lain tasoinen muotoilu "edistää kuntien välistä, kuntien ja maakunnan välistä sekä ylimaakunnallista yhteistyötä ja maakunnan kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä ja hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita."

- **Onko maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) rooli, tehtävät ja päätöksenteko selkeästi määritelty? (17, 18 ja 19 §)**

Maakunnan yhteistyöryhmällä tulee säilyä päätösvalta EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja vastaavan kansallisen rahoituksen suuntaamisessa maakunnassa. Lakiluonnosta tulee tältä osin tarkentaa sisällyttämällä MYR:n tehtäviin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien hyväksyminen sekä lausunnonantomenettely valtakunnallisista teemoista ja maaseutuohjelmasta. Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävissä tulee mainita myös yhteisten maakunnallisten strategisten tavoitteiden yhteensovittaminen. Yhteiset strategiset tavoitteet/painopisteet ohjaavat niin alue- ja rakennepolitiikan varojen, kansallisen rahoituksen kuin maaseuturahoituksenkin kohdentamista maakunnan kannalta tärkeisiin painopisteisiin.

Muutosesitykset:

17§:ssä tulisi nykyisen lain tapaan mainita, että MYR voi asettaa jaostoja ja kutsua asiantuntijoita, etenkin kun ko. pykälässä viitataan jaoston jäsenen oikeudelliseen asemaan. Lisäksi lakiin tulisi edelleen kirjata, että MYR:llä on sihteeristö, joka koostuu ohjelmia rahoittavista viranomaisista. Sihteeristön kokoonpanossa tulee mahdollistaa myös Leader-ryhmien edustus.

18§:än tulisi lisätä 1 mom uudeksi 2 kohdaksi: ”hyväksyä vuosittain alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellinen rahoitussuunnitelma ja siihen sisältyvät rahoituksen painopisteet.”

Yhteistyöryhmän tehtäviin (18§) tulee edelleen sisällyttää myös mm. lausuntojen antaminen EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valtakunnallisista teemoista sekä maaseuturahaston tai muista aluekehityksen kannalta merkittävistä hankesuunnitelmista, ja yhteistyöryhmälle tulee toimittaa säännöllisesti tiedot (20§) näiden ohjelmien toimeenpanon edistymisestä sekä rahoitetuista hankkeista.

## **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2**

-

- **Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan erityisohjelmista (osaamiskeskusohjelma (OSKE, vuosina 1994–2013), aluekeskusohjelma (AKO, v. 2001–2009) ja viimeisimpänä koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO, v. 2010–2013). Näkemyksiä ehdotuksesta tai ohjelmien tarpeesta jatkossa? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 30 §)**

Tämä selkeyttää aluekehittämisjärjestelmää ja vähentää päällekkäisyyttä. On tosin muistettava, että erityisohjelmat ovat olleet hyviä instrumentteja varsinkin niissä maakunnissa, joissa ei ole omaa yliopistoa. Niistä ei ole kuitenkaan tarpeen säätää laissa, vaan asia tulee ottaa huomioon

toimeenpanossa kaupunkien ekosysteemisopimuksissa, jotka yhdistävät sekä kansallisen että EU:n aluekehitysvaroin tuettavan kaupunkipolitiikan.

- **Onko maakuntaohjelman asemasta säädetty riittävästi? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 34 §)**

Maakuntaohjelma on tärkein aluekehittämisen strateginen suunnitelma maakuntatasolla. Siksi sen roolia tulisi korostaa.

Muutosehdotukset:

22§ 1 mom tulisi lisätä: Maakuntaohjelmaan sisältyy tai sen yhteydessä laaditaan maakunnan älykkään erikoistumisen strategia.

- **Näkemyksiä ehdotuksesta luopua maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 33 §)**

- Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman poistuminen lakisääteisenä asiakirjana on sinällään kannatettavaa suunnittelujärjestelmän keventämistä. Topsisille on kuitenkin muodostanut merkittävä asema paitsi rahoituksen ohjausasiakirjana niin myös informatiivisena maakuntaohjelman toteutumisen seurausvälineenä. Useat maakuntaliitot laativat tästä syystä itsenäisesti topsun myös jatkossa. Toimeenpanolakiin tulee kuitenkin sisältyä kirjaus siitä, että maakunnan liitot vastaavat nykyiseen tapaan alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta. Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen kumppanuuselimenä maakunnan yhteistyöryhmän tulee hyväksyä rahoitussuunnitelmat.

- Nykyisessä laissa säädetään maakuntien liittojen vastuusta alueellisten suunnitelmien valmistelussa osana rakennerahasto-ohjelmien valmistelua. Vaikka alueellisia suunnitelmia ei sellaisenaan valmistella, maakunnan liitoilla on yhteistyössä ELY-keskusten kanssa vastuu koordinoida Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien valmistelua omalla alueellaan. Tämä tulisi kirjata toimeenpanolakiin.

Muutosehdotukset:

Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen alueellisesta rahoitussuunnitelmasta (sis. myös painopisteet rahoituksen suuntaamiseksi) tulee tehdä oma pykälänsä lukuun 3 ja sen hyväksymisestä tulee olla maininta maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviä määrittelevässä pykälässä (18§)

**Muita huomioita ja kommentteja lukuun 3**

Muutosehdotukset:

23§ Alueiden kehittämisen keskustelut 2 mom tulisi muuttaa seuraavasti: ”Keskustelujen tarkoituksena on edistää valtion ja alueiden välistä vuorovaikutusta ja tukea maakuntien omaehtoista kehittämistä, Tavoitteena on saavuttaa valtion ja maakunnan yhteinen näkemys alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimintaedellytyksistä otettavaksi huomioon eri toimijoiden toiminnan ja talouden suunnittelussa.”

24§:n 1 mom tulisi lisätä: ”Alueiden kehittämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia valtion, maakunnan liiton, kunnan, toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien muiden viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa.

24§:n 2 mom tulisi muuttaa ”Valtion ja kaupunkien ja muiden tahojen välisten sopimusten yhteensopivuuden varmistamiseksi asianomaisen maakunnan liiton tulee osallistua sopimuksen valmisteluun (asianomaista maakunnan liittoa tulee kuulla sopimuksen valmistelun yhteydessä), jotta varmistetaan sopimuksen yhdenmukaisuus maakuntaohjelman kanssa.

26§ kestävän kaupunkikehittämisen suhde aluekehittämiseen ja sitä ohjaavaan maakuntaohjelmaan on epäselvä.

- **Ovatko eri viranomaistahot ja yhteistyöohjelmien hallinnointi määritelty selkeästi?**

Lakiluonnokseen kirjatut määritelmät ovat selkeitä.

#### **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4**

Lakiluonnoksen 28 § korostaa valtion ja työ- ja elinkeinoministeriön vastuuta Interreg ja Interreg ulkorajayhteistyöohjelmien ja rahoitus sopimuksien valmistelussa ja hyväksymisessä ja hämärtää alueellista vastuuta Interreg ulkorajaohjelmien osalta nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna. Perusteluissa kuitenkin todetaan nykyisen (657/2015) lain ulkorajan ylittävästä yhteistyöstä 8 § mukaisesti, että yhteistyöohjelmaan osallistuvilla maakuntien liitoilla olisi keskeinen vastuu ehdotusten tekemisestä yhteistyöohjelman sisällöksi. Sisältö olisi valmisteltava yhteistyössä yhteistyöohjelmaan osallistuvien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten ja muiden ohjelmakumppaneiden kanssa. Interreg ulkorajaohjelmiin osallistuvien maakunnan liittojen vastuu ohjelmien valmistelussa tulisi kirjata lakiin aikaisemman lain mukaisesti, jotta hyvin toiminut ohjelmien alueellinen omistajuus säilyy.

Muutosesitykset:

28 §:ään tulee lisätä nykyistä ENI lakia vastaava uusi 1 mom: ” Interreg ulkorajaohjelma-alueiden maakuntien liitoilla on keskeinen vastuu yhteistyöohjelmaehdotusten laatimisesta yhteistyössä

muiden ohjelmaan osallistuvien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten sekä muiden ohjelmakumppaneiden kanssa.”

Vastaavasti lakiluonnoksen 28 § nykyinen 1 mom tulee muuttaa muotoon: ” Valtioneuvosto päättää yhteistyöohjelmien hyväksymisestä Suomen osalta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Interreg-asetuksen 16 artiklassa tarkoitettujen yhteistyöohjelmien valmistelusta valtioneuvoston hyväksyttäväksi yhteistyössä ohjelma-alueen maakuntien liittojen, muiden ministeriöiden sekä muiden ohjelmakumppanien kanssa.”

- **Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Näkemyksiä luopua äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 47 §:n 2 mom.)**

Äkilliset rakennemuutosalueet- termistä on syytä luopua. Sen sijaan asia voidaan esimerkiksi lain perusteluissa sisällyttää viranomaisten välisiin sopimusmenettelyihin.

#### **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5**

-

### **III Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (Rahoituslaki)**

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 2 §)**

Ovat pääosin selkeät.

2§ 2) ja 5§ 10) kohdissa olisi selkeyden vuoksi hyvä mainita, että kansallisella vastinrahoituksella tarkoitetaan nimenomaan Suomen kansallista vastinrahoitusta. Interreg-ulkorajaohjelmissa Suomessa olevat hallintoviranomaiset myöntävät rahoituspäätöksillä myös Venäjän kansallisen vastinrahoituksen osuudet, mihin tätä kansallista lainsäädäntöä ei sovelleta.

Muutosesitykset:

2§ 2) kohtaan lisäys: ”Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa rahoitettavien hankkeiden Suomen kansalliseen vastinrahoitukseen...”

5§ 10) kohtaan vastaavasti: ”kansallisella vastinrahoituksella valtion talousarviossa tarkoitettua Suomen valtion rahoitusosuutta Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien...”

- **Onko viranomaisten toimivalta määritelty selkeästi?**

Pääosin kyllä.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan korostamaa älykkään erikoistumisen näkökulmaa tulisi tuoda vahvemmin näkyviin.

Maakuntien liitot on määritelty tulevalla ohjelmakaudella EU:n alue- ja rakennepolitiikan tarkoittaman älykkään erikoistumisen strategian osalta toimivaltaisiksi viranomaisiksi. Liitot ovat jo usean ohjelmakauden ajan toimivaltansa puitteissa rahoittaneet elinkeinotoiminnan edellytyksiä vahvistavia innovaatiotoimintoja ja -rakenteita, synnyttäen ja vahvistaen alueellaan merkittäviä innovaatiokeskittymiä.

Lakiuudistuksella ei tavoitella toimivaltamuutoksia, eikä niitä ei pidä sisällyttää myöskään perustelutekstiin.

Maakunnan liiton toimivallan osalta lakiluonnokseen seuraavat muutosesitykset:

10§ 1 mom 1a) kohdan teksti muotoon ”alueiden kestävää kasvua ja elinvoimaa sekä älykästä erikoistumista edistäviin kehittämishankkeisiin (alueellinen kehittämistuki). Kehittämishankkeessa investointien osuus voi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista.

10§ 1 mom 2) kohdan teksti muotoon: ”tukea kansallisista varoista ja Euroopan aluekehitysrahaston varoista kuntien ja kunnallisten organisaatioiden toteuttamiin alueiden kestävää kasvua ja elinvoimaa sekä älykästä erikoistumista edistäviin (yritysten toimintaedellytyksiä tukeviin) perusrakenteen investointihankkeisiin (perusrakenteen investointituki)

13§:n Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskusten toimivallan osalta perustelutekstiin muutosesitys, joka vastaa pykälätekstiä:

”ELY-keskus voisi myöntää tukea Euroopan aluekehitysrahaston varoista rahoitettaviin ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin investointi- ja kehittämishankkeisiin. (, jotka tukevat ympäristö- ja luonnonvara-alan innovatiivisen liiketoiminnan kehittämistä ja kaupallistamista).”

- **Onko toimivallasta välittävänä toimielimenä säädetty riittävästi?**

10§ 1 mom 1b)kohdassa säädettyjen opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvien hankkeiden osalta on varmistettava se, että samaan hankkeeseen voidaan sisällyttää sekä kehittämistä että investointeja ylimääräisen hallinnon vähentämiseksi ja tarkoituksenmukaisien kokonaisuuksien rahoittamiseksi. Ohjelmakauden 2014-2020 osalta ylimääräistä hallintoa on syntynyt vaatimuksesta rahoittaa ao. sisällöt erillisissä hankkeissa.

11§ 2 mom mukaista OKM:n lausunnonantomenettelyä sovelletaan käytännössä erittäin harvoin. Siksi se olisi perusteltua jättää pois.

11§ 3 mom kestävän kaupunkikehittämisen tuen myöntämisestä on epäselvä. Tässä tulee huomioida Toimeenpanolain pykälän 26 muutokset, jossa ehdotetaan tarkennettavaksi kestävän kaupunkikehittämisen suhde aluekehittämistä ohjaavaan maakuntaohjelmaan. Ehdotetussa muodossa rahoitus olisi maakuntaliiton kautta läpivirtaavaa rahoitusta, jossa maakuntaliiton roolina olisi ainoastaan laillisuustarkastelu, eikä aluekehitysvaikutavuuden arviointi.

#### **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1**

12§ 1 mom tarkoittama maakunnan liiton tehtävien kokoaminen perustuu maakuntien väliseen sopimukseen.

EU:n alue- ja rakennepoliitikan ohjelmavalmisteluun vuosille 2021-2027 sisältyvät Itä- ja Pohjois-Suomessa rahoitettavat laajakaistainfrastruktuurihankkeet. Niiden rahoittamista ei ole huomioitu välittävien viranomaisten tehtävissä eikä perustelumuistiossa. Maakuntaliittojen perusrakenteen investointituella tulee voida rahoittaa kuntien hakemia laajakaistainfrastruktuurihankkeita. ELY-keskuksen toimivaltaan tulee sisällyttää yritysten hakemien laajakaistainfrastruktuurihankkeiden rahoitus.

Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa kansallisen vastinrahan myöntäminen koko ohjelma-alueella ei ole itsestään selvää. Ohjelma-alue ulottuu myös toisten valtioiden alueille, ja esim. Ruotsin kansallinen vastinrahoitus hallinnoidaan kokonaan Ruotsissa. Ulkorajaohjelmissa Venäjän kansallinen vastinrahoitus hallinnoidaan Suomessa hallintoviranomaisena toimivassa maakunnan liitossa, mutta niissäkään ohjelmissa Ruotsin tai Norjan kansallista rahoitusta ei hallinnoida Suomessa.

Muutosesitykset:

12§ 1 mom lisäys: ”Maakunnan liiton tehtävien kokoaminen perustuu maakuntien väliseen sopimukseen.”

12§ 2 mom lisäys: "Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa toimivaltainen maakunnan liitto voi myöntää kansallisen vastinrahoituksen hankkeisiin koko yhteistyöohjelman ohjelma-alueella."

13§ 2 mom lisäys: "Euroopan aluekehitysrahaston varoista laajakaistainfrastruktuurin investointihankkeisiin sekä liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin."

Lain perustelutekstiin 10§ 1 mom 2) kohtaan lisäys: "... Perusrakenteen investointituki voisi olla esimerkiksi tiestöön, laajakaistainfrastruktuuriin, satamiin tai toimitiloihin kohdistuvia toimenpiteitä..."

- **Onko tukimenettelystä säädetty selkeästi ja riittävällä tasolla?**

Tukimenettely on kuvattu riittävän kattavasti ja selkeästi.

#### **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2**

-

#### **Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 3**

Alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevat erityissäännökset ovat tiiviisti ja selkeästi kuvattuja.

40§ säädetään tuen myöntämisestä yhteishankkeelle Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista. Uuden yhteishankemallin tavoitteena on helpottaa yhteishankkeiden hallinnointia hakijoiden näkökulmasta. Uudessa mallissa uhkana on, että se kannustaa hanketoimijoita toimimaan yksin, mikä voi vähentää halukkuutta aitoon yhteistyöhön ja vaikuttavien hankekokonaisuuksien rakentamiseen. Alue- ja rakennepolitiikan yhteishankkeiden arviointityöhön on jatkossa kiinnitettävä eri viranomaisten toimesta erityistä huomiota. Yleisenä periaatteena EURA-järjestelmän kehittämisessä tulisi olla se, että järjestelmää kehitetään toiminnan tarpeista ja toimintaa varten – ei toisin päin.

Muutosesitys:

36§ 2) kohtaan lisäys: 2) tukipäätös ja muutospäätös;

- **Onko erillinen luku kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä tarpeellinen?**

Luku on tarpeellinen ja selkeyttää kansallisen vastinrahoituksen myöntämistä.

#### **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4**

-

- Onko eri viranomaisten tarkastusoikeudet määritelty selkeästi?

-

#### **Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5**

Interreg ulkorajaohjelmien kansallista vastinrahoitusta ei ole aikaisemmin säädelty kansallisella lailla. Ulkorajaohjelmien toteuttamista on joustavoittanut mahdollisuus poolata EU-rahoitus ja Suomen ja Venäjän kansalliset rahoitukset yhdeksi rahoituskokonaisuudeksi, jota ovat koskeneet yhdet säännöt. Riskinä kansallisessa vastinrahan sääntelyssä on, että tulevaisuudessa ulkorajaohjelmissa riippuen rahoituslähteestä, hallintoviranomaisilla voi olla eri maiden kansallisissa laeissa erilaisia, keskenään ristiriitaisia säädöksiä. Tämä hankaloittaa ohjelmien toteuttamista ja voi heijastua tulevien ohjelmien rahoitussopimusneuvottelujen edistymiseen ja sopimuksen sisältöön.

#### **Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 6**

-

### **IV Mitä muuta haluatte sanoa alueiden kehittämistä ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanoa ja hankkeiden rahoittamista koskevan lainsäädännön uudistamisesta?**

#### **Kommentit ja näkemykset**

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valmisteilla olevaan lakiehdotukseen ja kiittää samalla lain valmisteluprosessia vuorovaikutteisuudesta ja suunnitelmallisuudesta. Myös lausunnon antamiselle on varattu riittävän pitkä aika.

Lakikokonaisuutta on selkeytetty ja saatettu ajan tasalle. Molempien lakien rakenteen uudistamisessa on onnistuttu. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien säädösten kokoaminen rakennerahastojen kanssa samaan lainsäädäntöön on kannatettava ratkaisu ja selkeyttää osaltaan aluekehittämisen kokonaisuutta.

Varis Eira

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto - Eira Varis, kehittämisjohtaja